

MAHATMA GANDHI UNIVERSITY
M A RESTRUCTURED SYLLABUS - P G CSS
M A DEGREE EXAMINATION
MODEL QUESTION PAPER
II SEMESTER
FACULTY OF LANGUAGE AND LITERATURE
BRANCH VI SANSKRIT (Special) VYAKARANA
COURSE X CORE X BHUSHANASARA
(Dhatvarthaprakarana)

Time: 3hrs.

Weight: 30

संस्कृतभाषायोत्तराणि देयानि । देवनागरीलिपिरुपयोक्तव्या ।

1x5=5Weights

I. एकं पुटमनतिक्रम्य अधोनिर्दिष्टेषु पञ्च कारिकाः पूरयित्वा व्याख्यात ।

१. फलव्यापारयोर्धातु..... ।
२. उत्सर्गोऽयं कर्मकर्तृविषयादौ विपर्ययात्..... ।
३. किन्तूत्पादनमेवातः..... ।
४. तस्मात्करोतिर्धातोः स्याद्व्याख्यानम्..... ।
५. किं कार्यं पचनीयं चेत्यादि..... ।
६. धात्वर्थत्वं क्रियात्वं चेत्..... ।
७. कृत्वोऽर्थाः क्त्वातुमुन्वत्स्युः..... ।
८. भेद्यभेदकसम्बन्धोपाधिभेदनिबन्धनम्..... ।

II. पुटद्वयमनतिक्रम्य अधोनिर्दिष्टेषु पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः ।

2x5=10Weights

९. कर्तृकर्मणोराख्यातार्थत्वे मानं विशदयत ।
१०. आख्यातार्थसंख्याप्रकारकबोधं प्रति आख्यातजन्यकर्तृकर्मोपस्थितिर्हेतुः इति व्युत्पत्तिं प्रतिपाद्य नैयायिकाभिमतव्युत्पत्तेः दोषान् विशदीकुरुत ।

११. सकर्मकाकर्मकलक्षणे विशदयत ।

१२. ग्रामो गम्यते स्वयमेव इत्यापत्तिं उद्भाव्य निराकुरुत ।

१३. अस्त्यादीनां धातुसंज्ञापत्तिं आशङ्क्य परिहरत ।

१४. स्तोकः पाकः, स्तोकं पाकः अनयोः साधुत्वविषये विचारः क्रियताम् ।

१५. विशेष्यतया कारकादिप्रकारकबोधं प्रति धातुजन्यभावनोपस्थितिर्हेतुः इति कार्यकारणभावं अवतार्य विशदयत ।

१६. नानृतं वदेत् इत्यस्य कर्त्रर्थत्व एव न सिद्ध्येत् इत्यापत्तिम् अवतार्य निराकुरुत ।

III. अधोनिर्दिष्टेषु त्रयाणां प्रश्नानामुत्तररूपेण दीर्घान् प्रबन्धान् आरचयत । 5x3=15Weights

१७. इतरमतनिरासपूर्वकं फलव्यापारयोर्धात्वर्थत्वं स्थापयत ।

१८. फलं धात्वर्थः व्यापारः प्रत्ययार्थः इति मतमुपन्यस्य वैयाकरणमतं स्थापयत ।

१९. भूवादयो धातव इति सूत्रस्यार्थं भूषणसारमतम् अनुसृत्य सविस्तरम् उपन्यस्यत ।

२०. 'साधुत्वमष्टकस्यास्य क्रिययैवावधार्यताम्' सविस्तरमुपन्यस्यत ।

२१. सम्बोधनान्तादीनां क्रियान्वयाभावे दोषानुद्भाव्य तेषां क्रियायामेव अन्वय इति स्थापयत ।

२२. असत्त्वभूतक्रियाया धात्वर्थत्वे पाक इत्यत्र तदापत्तिम् आशङ्क्य परिहरत ।

.....